

НАВЧАЙМОСЯ
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ
РАЗОМ З «ГЕНЕЗОЮ»

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ
Гене́за

НОВА УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА

ОЛЕНА ГАЙДАКА,
НАТАЛІЯ ЛЕМЕШЕВА,
ЛЮДМИЛА ЩЕРБА

АЛЬБОМ З МИСТЕЦТВА

9
КЛАС

Пропонуємо навчально-методичний комплект
«МИСТЕЦТВО. 9 КЛАС»

авторок Олени Гайдаки, Наталії Лемешевої
та Людмили Щерби

- Підручник «Мистецтво»
(авт. Олена Гайдака, Наталія Лемешева)
- Навчальний посібник «Альбом з мистецтва»
з навчальними відео (авт. Олена Гайдака, Наталія Лемешева,
Людмила Щерба)
- Електронні додатки до підручника:
 - орієнтовне календарно-тематичне планування;
 - тестові завдання – оцінювальний інструментарій рівня сформованості пізнавального компоненту очікуваних результатів навчання;
 - нотний додаток;
 - презентації уроків;
 - навчальні вебінари;
 - аудіо- та відеоматеріали.

<https://www.geneza.ua/product/1291>

МАЙБУТНЄ ЗА НАМИ!
З питань придбання звертайтеся

ТОВ «Видавничий Дім
«Гене́за»
тел.: (044) 426-71-81
e-mail: geneza@geneza.ua

ISBN 978-617-8524-33-3

Інтернет-магазин:
www.geneza.ua
тел.: (050) 378-79-79
(067) 378-79-79
(093) 378-79-79

e-mail: sales@metavsesvit.in.ua

до підручника
«МИСТЕЦТВО», 9 кл.
авт. Олена Гайдака,
Наталія Лемешева

ЖИВОПИС • ГРАФІКА • СКУЛЬПТУРА • ФОТО • АРХІТЕКТУРА • ЛІТЕРАТУРА • МУЗИКА • ХОРЕОГРАФІЯ • ТЕАТР

УДК 7(075.3)

Г14

О.В. ГАЙДАМАКА, Н.А. ЛЕМЕШЕВА, Л.О. ЩЕРБА

АЛЬБОМ З МИСТЕЦТВА

Навчальний посібник інтегрованого курсу
для 9 класу закладів загальної середньої освіти

Схвалено для використання в освітньому процесі
(гриф за посиланням <https://cutt.ly/TLQxBGB>)

Київ Видавничий Дім «Генеза» 2026

Гайдамака О.В.

Г14 Альбом з мистецтва : навчальний посібник інтегрованого курсу для 9-го кл. закл. заг. серед. освіти / Олена Гайдамака, Наталія Лемешева, Людмила Щерба. – Київ : «Генеза», 2026. – 64 с. : іл.

ISBN 978-617-8524-33-3.

Зміст уроків у пропонованому посібнику відповідає новій програмі з мистецтва для 9-го класу закладів загальної середньої освіти й підручнику «Мистецтво. 9 кл.» авторів О.В. Гайдамаки та Н.А. Лемешевої. Альбом містить практичний матеріал, що візнманітнє і доповнює процес навчання.

УДК 7(075.3)

Посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

У посібнику використано ілюстративний матеріал з відкритих джерел інтернету, зокрема сайтів *vecteezy.com*, *depositphotos.com*. Усі матеріали в посібнику використано з навчальною метою відповідно до законодавства України про авторське право і суміжні права

Редактор *Алла Кравченко*

Обкладинка, макет, художнє оформлення,
підготовка ілюстрацій до друку *Юлії Куц*
Педагогічні малюнки *Наталії Лемешевої*

Коректор *Олена Симонова*

Комп'ютерна верстка *Клари Шалигіної*

Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 6,72. Обл.-вид. арк. 4,84.

Тираж 5 020 пр. Вид. № 0213. Зам. № 15067.

ТОВ «Видавничий Дім «Генеза», 04080, місто Київ, вулиця Кирилівська, будинок 82, офіс 256.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 7701 від 17.11.2022

Віддруковано на ТОВ «Поліпрінт», вул. Лугова, 1-а, м. Київ, 04073, Україна.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 1250 від 27.02.2003.

© Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.,
Щерба Л.О., 2026

© Видавничий Дім «Генеза»,
оригінал-макет, 2026

ISBN 978-617-8524-33-3

Дорогий друже / дорога подруго!

Перед тобою не просто зошит. Це – твій арtpомічник у подорожі світом мистецтва. Разом із ним та підручником ти крок за кроком дізнаєшся, про що «розповідали» митці та мисткині 20–21 століть мовами різних видів мистецтва. Адже в кожного стилю, напряму та течії мистецтва – своя історія, свій настрій, свої відкриття, свої ідеали, світогляд і цінності.

І пам'ятай: мистецтво – це не про минуле. Воно – про відчуття, мрії, думки, які звучать крізь століття й відгукуються в наших серцях. У ньому сьогоднішня, внутрішній світ – твій і твоїх сучасників та сучасниць.

Ми не спонукатимемо вивчати імена митців та мисткинь (ну, може, зовсім трохи!). Натомість ти навчишся бачити більше, розуміти глибше, мислити вільно – і творити по-своєму. Тут можна запитувати й сумніватися, висловлювати власну думку, створювати щось нове – своє.

Час від часу в тебе буде можливість узагальнити власне розуміння про певний мистецький стиль чи напрям або течію. Для цього в зошиті вміщено рубрики «РОЗУМІЮ, ВІДЧУВАЮ, МІРКУЮ» та «УЗАГАЛЬНЮЮ, СИСТЕМАТИЗУЮ». Завдяки їм ти розумітимеш рівень своїх досягнень у галузі пізнання мистецтва (ГР 1) та збагачення емоційно-ціннісного досвіду (ГР 3). Свої творчі здобутки (ГР 2) ти можеш оцінювати за критеріями, що подано в додатку до зошита, а потім узагальнювати наприкінці кожного семестру.

Думай. Відчувай. Твори.

Нехай цей посібник стане не просто зошитом, а ключем до пізнання мистецтва, світу і... себе.

Починай! Попереду – цікаве!

З найкращими побажаннями – авторки

ЗМІСТ

Вступ	2, 3
-------------	------

РОЗДІЛ I. Мистецтво 20 століття: нове бачення світу

Враження як мова мистецтва	4, 6
Символ, стиль, краса	10, 12
Нові візуальні мистецтва	18
Мистецтво бунту	20, 22, 24

РОЗДІЛ II. У ритмі часу: мистецтво сучасності

Діалог часу: минуле як джерело нового	30, 32
Протест і свобода: народження сучасної культури	34, 36, 38
Мистецтво розповіді: створення світів	44, 46
Ілюзія та рух: як технології оживляють мистецтво	50, 52
Голос нації: ідентичність і спадщина	56, 58

1. Пригадай і познач, що в мистецтві називають стилем.

- ☐ вид мистецтва
- ☐ колірну гаму твору
- ☐ лише спосіб зображення
- ☐ відображення духу епохи та її цінностей

2. Пригадай і розташуй у послідовності етапи появи художнього стилю. Познач відповідними цифрами.

- ☐ поява нових ідей у суспільстві
- ☐ використання нових художніх засобів
- ☐ виникнення нового мистецького стилю
- ☐ зміна світогляду людей

3. Увідповідни історичну пам'ятку та її символічне значення.

А Хортиця
Б Софія Київська
В Кам'янець-Подільська фортеця

1 осередок козацької волі
2 фресковий шедевр XI століття
3 зразок оборонної архітектури

А	Б	В

4. Чому мистецтво допомагає зберігати національну пам'ять? Вислови власну думку.

5. Дослідження. Обери одну з пам'яток на «карті» та підготуй коротке повідомлення.

Назва _____

Розташована _____

Була створена _____

Унікальність у тому, що _____

Історичні події, що пов'язані з нею _____

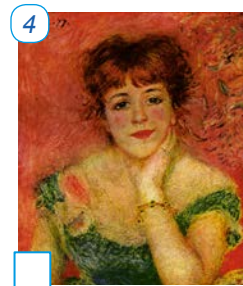
Її важливо зберігати, тому що _____

- За бажання склади й познач стрілочками власний туристичний маршрут Україною, використовуючи пам'ятки з «карти».

РОЗДІЛ І. Мистецтво 20 століття: нове бачення світу

ВРАЖЕННЯ ЯК МОВА МИСТЕЦТВА

1. Познач живописні твори у стилі імпресіонізм.

1 – Кацусика Хокусай. Велика хвиля в Канагава; 2 – Каміль Піссарро. Острів Лакруа, Руан. Туман;
3 – Іван Марчук. Скрипаль; 4 – П'єр Огюст Ренуар. Портрет актриси Жанни Самарі

2. Прочитай текст підручника на с. 10. Закінчи речення в повідомленні.

Батьківщина імпресіонізму: _____. Назва походить від
назви картини «_____» автора
_____. Переклад терміна: «Impression» – це _____.

3. Познач правильну відповідь. Клод Моне міг малювати один і той самий об'єкт (собор, копицю сіна, латаття) десятки разів у різний час доби.

Йому просто подобався цей предмет ☐

Він полював за зміною світла та стану повітря ☐

Він не міг одразу намалювати «правильно» ☐

Як ти вважаєш, чому він це робив? _____

4. За картиною Клода Моне «Враження. Схід сонця» дай відповіді на запитання. Познач емоції від неї.

Які звуки ти чуєш, «стоячи» на березі цього порту? _____

Які кольори переважають у небі та на воді? _____

Що є акцентом композиції? _____

радість ☐

щирість ☐

ніжність ☐

здивування ☐

спокій ☐

замріяність ☐

Твори на дозвіллі (на вибір, за бажання)

Уяви, що ти – фотограф-імпресіоніст. Обери один будь-який предмет удома (наприклад, горняк чи яблуко). Зроби його знімки о 8:00, 13:00, 21:00. Порівняй їх. Опиши, як зміниться колір.

О 8:00: _____

О 13:00 (яскраве сонце): _____

О 21:00 (штучне світло лампи): _____

5. Досліди полотно Каміля Піссарро «Урожай» як справжній експерт-імпресіоніст.

- Подивись на золотисті та жовті відтінки кольору. Яке відчуття вони передають? Підкресли потрібне.

спекотний полудень

прохолодний ранок

вечірня тиша

спокій і затишок

легка втома після праці

теплий сонячний день

- Розглянь, як художник зобразив небо та солому. Це суцільні плями чи безліч дрібних мазків?

Моє спостереження: _____

- **Повітряна перспектива:** Чи бачиш ти чіткі контури постатей людей на задньому плані? Чому, на твою думку, Піссарро розмиває їх?

Гіпотеза: _____

- **«Жива» палітра:** знайди на картині три несподівані кольори, якими художник передав тінь (підказка: імпресіоністи рідко використовували чорний).

1. _____ 2. _____ 3. _____

Ти можеш приклеїти клаптик паперу з дрібними різнокольоровими мазками – це буде твій власний «зразок» техніки Піссарро.

ВРАЖЕННЯ ЯК МОВА МИСТЕЦТВА

1. Послухай твір Клода Дебюссі «Місячне сяйво» (<https://cutt.ly/dthJGHr8>).

- Яка «кольорова пляма» виникає у твоїй уяві? Запиши або намалюй.

Мій колір: _____

- Познач музичні характеристики – «звукові асоціації».

Музика імпресіонізму – це ...

прозорість

чіткий марш

мерехтіння

тиша

вибух

туман

2. Опиши словом емоцію від скульптури Каміли Клодель «Танець» (*пристрасть, ніжність, свобода, радість, напруження, гармонія*). Поясни свій вибір. _____

3. Розглянь картину Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі».

- Як художник використовує рефлекси (відблиски світла) на обличчі дівчини? Обери ВСІ правильні відповіді.

світло робить обличчя плоским і без об'єму

світло створює ефект живого обличчя

кольорові відблиски додають тепла

обличчя ніби «світиться» на сонці

світло підкреслює настрій та емоції

- **Шкала світла:** оціни (обведи цифру) «сонячність» цієї картини порівняно з роботами французьких майстрів: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 .

4. «Мистецький пазл». У відповідні лініями митця та його «інструмент» для створення враження.

Роздільний мазок, сонячне світло

Темброві барви, незвичні гармонії

Луї Делюк

Клод Моне

Огюст Роден

Клод Дебюссі

Нерівна фактура, гра тіней на бронзі

Ракурс, ритм кадрів, світлотінь у кіно

Твори на дозвіллі (на вибір, за бажання)

Уяви, що ти знімаєш фільм у стилі імпресіонізм. Обери один емоційний стан (наприклад: *очікування, радість, легкий сум*). Поміркуй, який ракурс чи деталь природи ти зафіксуєш, щоб передати цей настрій без слів. Створи таке відео. Презентуй його.

1. Жорж Сера не змішував фарби на палітрі, а клав їх крапками поруч. Які два кольори крапок на картині, на твою думку, при змішуванні в очі глядача дають зелений колір трави та крон дерев?

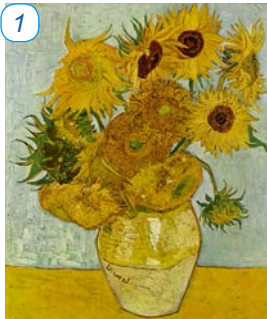
_____	+	_____
_____	+	_____
_____	+	_____

- Наскільки складною та кропіткою тобі видається техніка малювання крапками? Обведи.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2. Які емоції втілено у «Соняшниках» (1, 2) Вінсента ван Гога? Підпиши (*радість, тепло, спокій, тривога, втома, напруження, сум*).

1. _____

2. _____

- Що впливає на враження – поєднай стрілочками.

квіти свіжі

квіти зів'ялі

сонячний день

похмурий день

- Уяви, що квіти з картини 1 «зустріли» квіти з картини 2. Що вони сказали б одне одному? Напиши два-три речення.

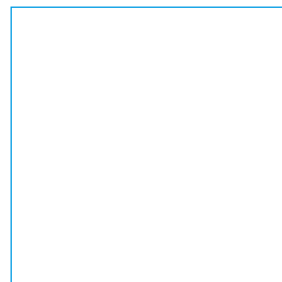
3. «Мистецькі характери». Обери художника, який тобі найбільше імпонує за характером творчості, та поясни чому.

Мій вибір: _____, тому що _____

4. Експеримент: заповни квадрат за методом Жоржа Сера. Використовуй лише фломастери синього та червоного кольорів. Став крапки дуже густо. Відсунь зошит на відстань витягнутої руки. Який колір ти бачиш тепер? _____

Твори на дозвіллі (на вибір, за бажання)

Уяви, що ти фотограф-імпресіоніст. Тобі потрібно зробити один кадр, який передасть твій сьогоднішній настрій, але без твого обличчя. Поміркуй, що в ньому буде? Як передати саме мить, а не просто факт? _____

1. Розглянь картину Едгара Дега «Танцювальний клас» та виконай тестові завдання.

• Що відбувається на картині?

урок балету

виступ на сцені

репетиція перед виступом

відпочинок після танцю

• Який настрій передає картина?

радість і легкість

напруження і втома

зосередженість

святковість

• Які кольори переважають?

світлі (білий, ніжно-блакитний, рожевий)

темні (коричневий, чорний)

• Як ці кольори впливають на настрій картини?

2. Увідповідни художні засоби та їх прояви у картині.

Ракурс

відкрита; нерівномірне розміщення фігур

Композиція

м'які пастельні тони, поєднання світла й тіні

Передача руху

частина фігур обрізана, ніби кадр фотографії

Світло й колір

показ не виступу, а репетиції з втомою і паузами

Реалізм побуту

різні пози балерин: обертання, нахили, підготовка

Фокус уваги глядача

погляд не спрямовується на одну фігуру, а «розсіюється» по простору приміщення

3. Уяви себе всередині картини. Ти – один (одна) із персонажів: балерина / вчитель танцю. Опиши, що ти зараз робиш і що відчуваєш (два-три речення).

4. Чому, на твою думку, художник зобразив не виступ, а саме репетицію?

